



# ମାଛ ଚାଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ

## ଇମ୍ୟୁନୋବୁଷ୍ଟ-ସି

ଏହା ସିଫା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏପରି ଏକ ଔଷଧ ଯାହା ମାଛର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଉନ୍ନତ ମାନର ମାଛ ଜାଆଁଳ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ସହିତ ମାଛ ଜାଆଁଳ ପରିବହନ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ ।

## ଆର୍ଗକୋର (ମାନଭୁ ଓ ଚାଣ୍ଡୁ)

CIFRI ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆର୍ଗକୋର ୨୦୦ ମିଲି/ଏକର ପୋଖରୀରେ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍କଣ୍ଠା ରୋଗ ଦୂର ହୋଇଥାଏ ।

## ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାଣିବା କଥା

କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗୁନଥିବା ବା କମ୍ ଆୟ ହେଉଥିବା ଜମିକୁ ବିନିଯୋଗ କରି ମାଛଚାଷ ବ୍ୟବସାୟକରିବାରେ କଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଲାଭବାନ ହେବେ । ପୂରକ ଖାଦ୍ୟର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାରମ୍ପରିକ ଖାଦ୍ୟ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ନୁହେଁ ମାତ୍ର ଆୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ମିଳିଥାଏ । ଆଙ୍ଗୁଳିକା ଜାଆଁଳ ନେଇ ଚାଷ କଲେ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ । ମାଛଚାଷ ସହିତ ଉଦ୍ୟାନ କୃଷି, ଗୋପାଳନ, କୁକୁଡ଼ା ଓ ବତକ ପାଳନ କଲେ ଚାଷୀ ଅଧିକ ଲାଭବାନ ହେବେ । ମାଛ ସହିତ ମଧୁର ଜଳ ଚିକ୍ଳୁଡ଼ି ବା ଗଜା ଚିକ୍ଳୁଡ଼ି ମିଶ୍ରିତ ଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ମହ୍ୟ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମାଛଚାଷ ପାଇଁ ମହ୍ୟଚାଷୀ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା, ଜାତୀୟ ମହ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ବୋର୍ଡ଼, ଜାତୀୟ ପୁଷିସାର ପରିପୁରକ ମିଶନ, ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ନିଶ୍ଚିତ କର୍ମ ନିୟୁକ୍ତ ଯୋଜନା ଭଳି ଲୋକପ୍ରିୟ ଯୋଜନାରେ ପୋଖରୀ ଖୋଳିବା ଓ ପୁରାତନ ପୋଖରୀର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରି ମାଛ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ରିହାତି ଅନୁଦାନ ମିଳୁଛି । ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହାର ଉପଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ।



ଜାଆଁଳ ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପୋଖରୀ ପରିଚାଳନା

ଦଳ ଓ ଘାସ ଉତ୍ପାଦନ

ଶିକାରୀ ଓ ଅନାବନା ମାଛ ଦମନ

ଯାଆଁଳ ଛାଡ଼ିବାର ୧୪ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦କିଣ୍ଟାଳ ମହୁଳ ପିଡ଼ିଆ କିମ୍ବା ୧୪୦କିଗ୍ରା କ୍ଲିଟିଂ ପାଇଡ଼ର କିମ୍ବା ୭୦ କିଗ୍ରା କ୍ଲିଟିଂ ପାଇଡ଼ର ଓ ୪୦ କିଗ୍ରା ଯୁରିଆ ମିଶାଇ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ।

ପାଣି ପରୀକ୍ଷା ପରେ

ଏକରପ୍ରତି ୮୦ କିଗ୍ରା ଚୂନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ ବିଧି

ଏହାର ୫୦ଭାଗ ଯାଆଁଳ ଛାଡ଼ିବାର ୩ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ୨-୩ ଥରରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଯଦି ଅଦରକାରୀ ମାଛ ମାରିବା ପାଇଁ ମହୁଳ ପିଡ଼ିଆ ପଡ଼ିଥାଏ ତେବେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଉର୍ବରକ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ ।

ବିଭିନ୍ନ ପାଣି ପୋକ ନିରାକରଣ

ଖାଇବା ତେଲ ୨୨ ଲି ଏବଂ ସାବୁନ୍ ଗୁଣ୍ଡ ୭.୨ କିଗ୍ରା

କିମ୍ବା କିରୋସିନ ୪୦-୮୦ଲି ଏବଂ ସର୍ପ ପାଇଡ଼ର ୮୦୦ ଗ୍ରାମରୁ ୧.୨ କିଗ୍ରା

ଯାଆଁଳ ଛାଡ଼ିବା

ଉପସ୍ଥାପନା:

ଶ୍ରୀମତୀ ରଶ୍ମୀପ୍ରଭା ମିଶ୍ର

ବିଶେଷଜ୍ଞ (ମହ୍ୟବିଜ୍ଞାନ)

ସଂପାଦନା:

ଡ.ଦେବାଶିଷ ମିଶ୍ର

ବରିଷ୍ଠ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ମୁଖ୍ୟ

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଅନୁଗୁଳ  
ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର



# ମାଛ ଚାଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ

ଚିରାଚରିତ ପଦ୍ଧତିରେ ମାଛଚାଷ କରି ଚାଷୀମାନେ କମ୍‌ମାତ୍ରାରେ ଆୟ କରିବା ସହ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ଅଭାବ ଦ୍ୱାରା, ଖାଦ୍ୟ, ରୋଗ ଓ କୀଟ ପରିଚାଳନା ନକରିପାରିବାରୁ ଅମଳ ହ୍ରାସ ହୋଇଥାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଉନ୍ନତ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ ନକରିବା ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରମ ଓ ସମୟ ଅପଚୟ ହୋଇଥାଏ । ଅଦ୍ୟାବଧି କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, ଅନୁଗୋଳ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ନୂତନ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ପ୍ରୟୋଗ ଚାଷୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ କରାଯାଇ ସଫଳତା ଲାଭ କରାଯାଇଛି । ସେହିସବୁ ନୂତନ ଜ୍ଞାନକୌଶଳଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ ପଢ଼ିକାରେ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାକୁ ପଢ଼ି ମାଛ ଚାଷୀମାନେ ଉପକୃତ ହୋଇପାରିବେ ।



## (କ) ଉନ୍ନତ କିସମ ଓ ହ୍ୟାଚେରୀ

### ଜୟନ୍ତୀ ରୋହୀ

- ଭାରତର ପ୍ରଥମ ହାଇବ୍ରିଡ୍ ରୋହୀ କିସମ
- ସାଧାରଣ ରୋହୀ ତୁଳନାରେ ୧୭ ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ହାର
- କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମଧୁର ଜଳ ମତ୍ସ୍ୟ ଗବେଷଣା ସଂସ୍ଥା (CIFA) (ସିଫା) କୌଶଳ୍ୟାଗଙ୍ଗ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏହି ରୋହୀ ପ୍ରଜାତି ।



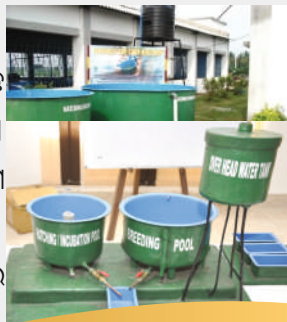
### ଆମୂର କାର୍ଯ୍ୟ

- ଏହା ବିଲାତି ରୋହୀର ହାଇବ୍ରିଡ୍ କିସମ ଯାହାର ଶରୀରର ବୃଦ୍ଧି ବିଲାତ ରୋହୀ ଅପେକ୍ଷା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ପ୍ରାୟତଃ ୪୦ ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ।
- ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଛ ଯଥା ଭାବୁର, ରୋହୀ ଓ ମିରିକାଳୀ ସହ ମିଶାଇ ମଧ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ ଯାହା ୫-୬ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ୧ କେଜି ଓଜନ ହେଇପାରିବ ।



### ଏଫ୍.ଆର୍.ପି କାର୍ଯ୍ୟ ହ୍ୟାଚେରୀ

- ଉନ୍ନତ ମାନର ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିମାଣର ମାଛ ଜାଆଁଳ ପାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ହ୍ୟାଚେରୀ ।
- ସହଜରେ ଓ ସୁବିଧାରେ ବିଭିନ୍ନ ଜାଗାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରାଯାଇପାରିବ ।
- ଏକାଧରକେ ୧୦-୧୨ କେଜି କାର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ ମାଛର ପ୍ରଜନନ କରାଯାଇପାରିବ ।



## ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଯୋଗ୍ୟ ମାଗୁର ହ୍ୟାଚେରୀ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମଧୁରଜଳ ମତ୍ସ୍ୟଗବେଷଣା ସଂସ୍ଥା, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ଏଫ୍.ଆର୍.ପି. ନିର୍ମିତ ମାଗୁର ହ୍ୟାଚେରୀରେ ଥରକେ ୫୦ ହଜାର ଅଣ୍ଡାରୁ ଛୁଆ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇପାରିବ ।

### (ଖ) ମାଛ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ବ୍ୟବହାର ମାଛ କାତି ଛଡ଼ାଇବା ଯନ୍ତ୍ର

- ଏହି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ର ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଯଥା-ହସ୍ତଚାଳିତ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଚାଳିତ, ଯାହା ସିଫ୍ଟ୍ (CIFT) କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ସଂସ୍ଥା, କୋଟିନ୍, ଦ୍ୱାରା
- ଏକାଧରକେ ୫-୧୦ କେଜି ମାଛର କାତି ୧୦-୧୫ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ ଛଡ଼ାଯାଇପାରିବ । ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାୟତଃ ଟ. ୫ ହଜାରରୁ ୨୦ ହଜାର ହୋଇଥାଏ ।



### ମତ୍ସ୍ୟ ପରିବହନ ରିକ୍ୱା

- ସିଫା ଓ ସିଫ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ତିଆରି ଏକ ମାଛ ପରିବହନ ରିକ୍ୱା ବା ଟ୍ରାଲି ଯାହା ପ୍ରାୟତଃ ୩୨୦ କେ.ଜି. ଓଜନର ହୋଇଥାଏ ।
- ଏହା ଏକାବେଳେ ୧୦୦ କେଜି ମାଛ ପରିବହନରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।
- ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାୟ ୫୦-୫୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ।



### (ଗ) ଉନ୍ନତ ମାଛ ଖାଦ୍ୟର ବ୍ୟବହାର

ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ କେତେକ ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀର ମିଶ୍ରଣରେ ଆମେମାନେ ମାଛଖାଦ୍ୟ ତିଆରି କରି ପାରିବା

### କାର୍ଯ୍ୟ ଜାତୀୟ ମାଛ ନିମନ୍ତେ ଖାଦ୍ୟ ସାରଣୀ

ସାମଗ୍ରୀ	ପରିମାଣ	ସାମଗ୍ରୀ	ପରିମାଣ
ସୋରିଷ ପିଡ଼ିଆ	୨.୦ କେଜି	ସୋୟାବିନ୍ ବଡ଼ି ଗୁଣ୍ଡ	୨.୦ କେଜି
କୁଣ୍ଡା (ଚାଉଳ, ଗହମ, ଚୁଡ଼ା)	୪.୦ କେଜି	ଶୁଖିଆ ଗୁଣ୍ଡ	୧.୮ କେଜି
ଭିଟାମିନ୍ ଓ ମିନେରାଲ ମିଶ୍ରଣ	୦.୨ କେଜି	ସମୁଦାୟ=	୧୦.୦ କେଜି

## ସିଫା ବୁଡ଼

ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ ମାଛ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଯାହା ମାଛ ଶରୀର ଓଜନର ୩-୫ ପ୍ରତିଶତ ହିସାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଶୀଘ୍ର ଓ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଜନନ କରାଇ ଉନ୍ନତ ମାନର ଅଣ୍ଡା ଉତ୍ପାଦନରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

### (ଘ) ସମନ୍ୱିତ ରୋଗ ଓ ପରଜୀବି ପରିଚାଳନା ସିଫାକୋର୍

ମଧୁର ଜଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ରଜ୍ଜିନ ମାଛମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଓ ଫିଙ୍ଗିଜନିତ ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା କରିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ହେମୋରହେଜିକ୍ ସେପ୍ଟିସେମିଆ, ଅଲସର୍, ଲାଞ୍ଜପତା ରୋଗ, ପକ୍ଷ ରୋଗ, ଆଖି ରୋଗ ଓ ପାଣି ଫିଙ୍ଗି ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ୨୫ମି.ଲି.ର ବଟଲରେ ବଜାରରେ ମିଳିଥାଏ ।



**ସିଫାକ୍ସ :** କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମଧୁର ଜଳ ମତ୍ସ୍ୟ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପ୍ରଥମ ଔଷଧ ଯାହା ୨୪ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ମାଛମାନଙ୍କୁ ରୋଗ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟତଃ ମଧୁର ଜଳରେ ଥିବା ମାଛମାନଙ୍କୁ ଅଲସର୍ ବା କ୍ଷତ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ କରିଥାଏ । ଏହାକୁ ୧ ଲିଟର ପ୍ରତି ହେକ୍ଟର- ମିଟର ହିସାବରେ ପୋଖରୀରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ।

